

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران

مدرسه علمیه الزهراء (سلام الله عليها)

شهرستان شاهین دژ

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

حقوق کودکان و وظایف والدین در فقه و قانون مدنی

استاد راهنما:

خانم سهیلا کوهی

استاد داور:

حجت الاسلام والمسلمین آقای حسن مهدی فر

پژوهشگر:

گلزار سلطانی

شهریور ۹۴

تحمديه

ستایش خداوندی را سزااست که حمد و ستایش را به نعمت‌ها، و نعمت‌ها را به شکرگزاری پیوند داد خدای را بر نعمت‌هایش آنگونه ستایش می‌کنیم که بر بلاهایش. و برای به راه آوردن نفس سرکش که در برابر اوامر الهی سستی می‌کند و در ارتکاب زشتی‌ها که نهی فرمود شتاب دارد، از خدا یاری می‌خواهیم، و از گناهانی که علم خدا به آنها احاطه دارد و کتابش آنها را بر شمرده و ثبت کرده، طلب آمرزش می‌کنیم: علم خداوندی که کمترین نارسایی نداشته، و کتابی که چیزی را وانگذاشته است. به خدا ایمان داریم، ایمان کسی که غیب‌ها را به چشم خود دیده، و بر آنچه وعده داده اند آگاه است، ایمانی که اخلاص آن شرک را زدوده، و یقین آن شک را نابود کرده است. و گواهی می‌دهیم که خدایی نیست جز خدای یکتا، نه شریکی دارد و نه همتایی، و گواهی می‌دهیم که حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم بنده و فرستاده اوست «که درود خدا بر او و خاندانش باد» این دو گواهی (شهادتین) گفتار را بالا می‌برند، و کردار و عمل را به پیشگاه خدا می‌رسانند، ترازویی که این دو گواهی را در آن نهند سبک نباشد، و اگر بردارند با چیزی دیگری سنگین نخواهد شد.^۱

۱. خطبه ۱۱۴ نهج البلاغه

تقدیم به

اولین مظلوم عالم حضرت امیرالمومنین علی علیه السلام

و اولین مظلومه عالم حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها

و ساحت مقدس حضرت ولی عصر ارواحنا له الفداء

که سایه‌ی محبت و لطفش همواره بر سر ماست.

همچنین تقدیم به:

روح مطهر امام خمینی کبیر رحمت الله علیه احیاگر اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله و سلم

و شهیدان راه اسلام و انقلاب و مقام معظم رهبری (مد ظله العالی)

و جانبازان، این یادگاران دفاع مقدس، به ویژه پدر بزرگوار، روح مطهر مادر مهربانم

و دانش پژوهانی که در دو سنگر علم و عمل فریاد حق طلبانه شهداء را پاسدارند.

تقدیر و تشکر :

« وَ يَزَكِّيهِمْ وَ يَعْلَمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ »^۱

با حمد و سپاس به درگاه ایزد منان که نعمت بیان و قلم را به ما ارزانی داشت و تقدیر و تشکر از همه اولیای الهی که مسیر هدایت را فراوی حق طلبان قرار دادند. همچنین سپاس از تمامی اساتید و بزرگوارانی که در طول دوران تحصیل افتخار شاگردی آنان را داشتم و به ویژه استاد راهنمای بزرگوار سرکار خانم سهیلا کوهی و همچنین معاونت محترم پژوهش سرکار خانم لیلا الهوردی‌زاده که با راهنمایی‌های مدبرانه، دلسوزانه و عالمانه خود اینجانب را در امر تدوین تحقیق پایانی یاری نمودند.

^۱. سوره آل عمران، آیه ۱۶۴

فهرست منابع و مآخذ

* قرآن کریم

* نهج البلاغه

۱. آلوسی، سید محمود؛ روح المعانی فی تفسیر القرآن العظیم، بیروت، دارالکتب العلمیه، چاپ اول،

۱۴۱۵ق

۲. انصاریان، حسین، نظام خانواده در اسلام، اما ابیها، چاپ سوم، قم، ۱۳۷۶

۳. اسعدی، سید حسن، خانواده و حقوق آن، انتشارات آستان قدس رضوی، مشهد، چاپ اول، ۱۳۸۶

۴. ابن عاشور، محمد بن طاهر؛ التحریر و التنویر، بی تا، ج ۴، مؤسسه التاریخ العربی، بیروت، بی تا

۵. ابن ابی الدنیا، کتاب العیال، دمشق، دار ابن القیم، بی تا

۶. بی آزار شیرازی، عبدالکریم، رساله نوین احکام موضوعات خانواده، ج ۳، نشر فرهنگ اسلامی،

چاپ نوزدهم، قم، ۱۳۸۳

۷. بحرانی، هاشم بن سلیمان، البرهان فی تفسیر القرآن، مؤسسه مطبوعاتی اسماعیلیان، ج ۴، تهران، ۱۳۸۸

۸. تمیمی، عبدالواحد آمدی، غررالحکم و دررالکلم، مترجم: محمدعلی انصاری، ج ۲، دفتر نشر

فرهنگ اسلامی، چاپ اول، قم، ۱۳۸۳

۹. جرّ، خلیل، فرهنگ عربی - فارسی لاروس، ج ۲، ترجمه سیدحمید طیبیان، ۱۳۷۰

۱۰. حکیمی، محمدرضا، القرآن ثوابه و خواصه، دارالبیان العربی، نشر آیه حیات، چاپ سوم، قم، ۱۳۸۶

۱۱. حجتی اشرافی، غلامرضا، ایران: قوانین و احکام، مجموعه قوانین مدنی، انتشارات دیدار،

تهران، چاپ سوم، ۱۳۸۴

۱۲. _____، قانون ثبت احوال، انتشارات کتابخانه گنج دانش، چاپ دوازدهم، تهران، ۱۳۸۶

۱۳. جهانگیر، منصور، قانون مجازات اسلامی، انتشارات دیدار، چاپ ۶۵، تهران، ۱۳۸۸

۱۴. جمعه، احمد خلیل؛ الطفل فی ضوء القرآن و السنه و الادب، بیروت، الیمامه، چاپ اول،

۱۴۲۱ق

۱۵. حلّی، حسن بن یوسف، مختلف الشیعه فی احکام الشریعه، ج ۷، مرکز الابحاث و الدراسات

اسلامیه، چاپ دوازدهم، قم، ۱۳۷۱

۱۶. حرانی، این شعبه، تحف العقول، ترجمه احمد جنتی، شرکت چاپ و نشر بین الملل، تهران،

چاپ دوم، ۱۳۸۶

۱۷. حر عاملی، محمد، وسائل الشیعه، ج ۱۴، ترجمه محمد بن حسن، انتشارات ذوی القربی، چاپ

اول، قم، ۱۳۸۶

۱۸. خمینی، روح الله، ترجمه تحریر الوسیله، ج ۳، مترجم: علی اسلامی، انتشارات اسلامی، قم

۱۹. خامنه‌ای، سیدعلی، رساله اجوبه الاستفتائات، ناشر پیام عدالت، چاپ دهم، تهران، ۱۳۸۹

۲۰. دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، ج ۱۵، موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، تهران،

چاپ دوم، ۱۳۷۷

۲۱. رشاد، علی اکبر، دانشنامه امام علی علیه السلام، ج ۵، حقوق، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و

اندیشه اسلامی، چاپ چهارم، ۱۳۸۶

۲۲. ژان پیاژه، زندگی و پرورش کودک، مترجم عنایت الله شکیباپور، انتشارات نیما، تهران، چاپ

اول، ۱۳۷۵

۲۳. شریفی خوانساری، محمد رضا، حقوق فرزند بر والدین از نگاه اسلام، انتشارات سینا، چاپ

دوم، قم، ۱۳۷۴

۲۴. شهرابی، محمد، درس های استاد محمد تقی مصباح یزدی، حقوق و سیاست در قرآن،

موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، چاپ اول، قم، ۱۳۷۷

۲۵. شهید ثانی، الروضه البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة، موسسه گنج عرفانی، چاپ اول، قم، ۱۳۸۱

۲۶. صانعی، پرویز، حقوق جزای عمومی، ج ۲، انتشارات گنج دانش، تهران، ۱۳۸۲

۲۷. طبرسی، حسن بن فضل، مکارم اخلاق، مترجم: ابراهیم میرباقری، چاپ اول، تهران، ۱۳۸۲

۲۸. علیان نژاد، وحید، احکام خانواده در پرتو فقه اسلامی، انتشارات امام علی بن ابی طالب علیه

السلام، قم، چاپ سوم، ۱۳۸۹

۲۹. عندلیب، حمزه، احکام کودکان و ما، انتشارات دلیل، چاپ اول، مشهد، ۱۳۸۷

۳۰. عمید زنجانی، عباسعلی، فقه سیاسی، ج ۲، انتشارات امیرکبیر، چاپ اول، ۱۳۸۳، تهران

۳۱. قریشی، سیدعلی اکبر، قاموس قرآن، ج ۷، دارالکتب الاسلامیه، چاپ یازدهم، تهران، ۱۳۸۶

۳۲. کلینی، محمد بن یعقوب، من لا یحضره الفقیه، ج ۳، مترجم حسین صفاخواه، انتشارات تهران

فیض، ۱۳۷۶

۳۳. ———، فروع کافی، ج ۶، ترجمه محمدحسین رحیمیان، قدس، چاپ دوم، قم، ۱۳۸۸

۳۴. کاتوزیان، ناصر، دوره حقوق مدنی خانواده، ج ۲، انتشارات شرکت سهامی انتشار، چاپ اول،

تهران، ۱۳۸۸

۳۵. گیتی، خسرو، گیلدشتی، محمدرضا، «حمایت از محجورین - معلولین و ...»، انتشارات مرکز

تحقیقات، ۱۳۵۵

۳۶. معین، محمد، فرهنگ فارسی، ج ۳، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۰، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۰

۳۷. موسسه دائره المعارف فقه اسلامی، جمعی از مولفان مجله فقه اهل بیت علیه السلام (فارسی)

ج ۳۶

۳۸. مرسلی، حسن، توضیح مشکلات شرح لمعه، انتشارات خراسان، ۱۳۷۰

۳۹. مجلسی، محمدباقر، حلیۃ المتقین، انتشارات شهید فهمیده، چاپ سوم، ۱۳۸۹

۴۰. ———، بحارالانوار، انتشارات نور وحی، چاپ اول، قم، ۱۳۸۸

۴۱. منقی، علی بن حسام الدین، کنزالعمال، ج ۱۵، بیروت، چاپ پنجم، مؤسسه الرساله، ۱۴۰۵ ق.

۴۲. مروّجی طبسی، محمد جواد، حقوق فرزندان در مکتب اهل بیت علیهم السلام، قم، بوستان

کتاب، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، چاپ هجدهم، ۱۳۹۱

۴۳. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۴، دارالکتب الاسلامیه، چاپ بیست و سوم، ۱۳۷۹
۴۴. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، ترجمه: حمیدرضا شیخی، ج ۱۴، دارالحديث، چاپ پانزدهم، قم، ۱۳۸۵
۴۵. نوری طبرسی، میرزا حسین، مستدرک الوسائل، قم، مؤسسه آل البيت احیاء التراث، ۱۴۰۸ ق
۴۶. نجفی، محمدحسن، جواهرالکلام، ج ۳۱، نشر اسلامیه، تهران، ۱۳۸۷
۴۷. ورام، زاهد ابی حسین، مجموعه ورام (تنبيه الخواطر و نزهه النواظر)، قم، دارالکتب الاسلامیه، چاپ دهم، ۱۳۷۶

فهرست مقالات

۱. انیسی، محمدعلی، «حقوق کودکان وظایف والدین از دیدگاه قانون مدنی»، گفتار دوم، مجله: قضاوت « بهمن و اسفند ۱۳۸۹، شماره ۶۸
۲. موسوی بجنوردی، سیدمحمد، « درباره کودک آزاری»، مجله: حقوق و علوم سیاسی، تابستان ۱۳۸۶، شماره ۳
۳. طارمی، حسین، «جرم شناسی فقهی و حقوقی کودک آزاری»، مجله: پگاه حوزه، ۲۵ اردیبهشت ۱۳۸۹، شماره ۲۷۸